

ERDÉLYI HIRADÓ.

Majus huszonkilencedikén országgyűlés!!

Tartalom. Halljunk szót. Kolozsvar. Országgyűlés. Belsőszolnok. Külföld. Hirdetmények.

Ő felsége K. u. b. e. k. ausztriai finansz-ministert gyöngéledő egészsége miatt nyngalmazni 's helyibe b. Krauszt gallicziai alkormányzót, hadügyministerré pedig Zanini Péter altábornagot méltóztatott, saját ministertanácsa előterjesztésére, ki-nevezni.

Báró Józsika Lajos a' dobokamegyei főispánságról lemondott.

Halljunk szót!

Rend és béke; de nem a' szabadság rovására többé!

Magyarország lerázta a' százados igát, és szabaddá lön, mint királyi sas; mert kibontakozott erős akarattal az idegen ministerium rablánczaiból, és az átkos hűbéri rendszer ipar sorvasztó nyögéből. Magyarország fiai, nemzetiség-, születés- és felekezeti különbség nélkül a' magyar haza polgáraivá váltak szabadság-, egyenlőség- és testvériségben. És áldott legyen a' magyarok istenének szent neve, ki megelégtelvé a' nemzet és nép százados szenvedését és türelmét, megnyitá nekik a' szabadság paradicsomát! És legyen szeretet, tisztelet és hála jó fejedelmünknek és nádorunknak, kik megértve nagyszerű elhivatásukat, halhatanná tévék nevüket, mert megtörék a' királyi sziv, és a' nép közé magát gátol vett bürocracia hydráfjét! 'S a' nemzet hála-ja mind azon szilárdlelkű hazafiaknak, kik e' nagyszerű létesíteni segíték.

De midőn keblem megtelik nemzeti örömmel, esordultig, ha a' nagy testvérré tekintve, életem 's minden jobbák és értelmesbbek elveinek látom diadalünnepét tul a' Királyhágón; lelkeim elkomorul ha Erdélyre tekintve, hazámfiat a' Királyhágón innen, a' bürocracia és hűbéri rendszer vész hálózatában látom még mindig közcél és remény nélkül hanyatni. Ez így tovább nem maradhat, maradnia nem szabad! — A' haza veszélyben van; tájékozunk magunkat. 'S ha nem akarjuk, hogy a' viszonyok elsodorjanak, tennünk kell, még pedig, mert az idők rendkívüliek, rendkívüli eszközökhöz nyulva, haladéktalanul 's közegyetértéssel tenni, mit a' haza minden fjától, kivétel nélkül követel.

Legyen tehát országgyűlés, még pedig rögtön. Ezen országgyűlésnek legyen ideje, legyenek teendői megszabva. Ideje legyen hat hét 's egy órával sem több; ez elég arra, hogy teendőit bevégezze. A' magyar országgyűlés többet végez most 24 óra alatt, mint végzett ez előtt 24 hét alatt. Teendői legyenek:

1) Feltétel nélküli unio; még pedig azért, mert ragaszszunk bár egyetlen parányi kivételt, egyetlen provincialis érdeket az egyesüléshez, a' két ország sem most, sem soha ugy öszszeforni nem fog, hogy előbb utóbb viszály, visszavonás és végre vész ne fenyegetse hazánkat, 's főleg nemzetiségünket. 'S aztán öszszintén megvallom, nem is tudnám, melyik lenne azon jog, melyet részünkről biztosítani kellene; hiszen Magyarország már több általános szabadságot léptetett életbe, mint minővel Erdélyben bármelyik nemzet a' valóságban dicsekedhetik.

2) Fogadja el ezen országgyűlés, egyetlen szóvaltoztatás nélkül, 's rögtön mondja is

ki a' magyar országgyűlés által legközelebről alkotott törvényjavaslatokat

a) a' köztelherviselésről; b) az urbéri tartozásoknak státusz biztosítása-, kárpótlás mellett való megszüntetéséről; c) a' papi tizedről; d) a' népképviselétről.

És ezeket azért, hogy népünk — tudva már a' Királyhágón tul történeteket — rögtön és sikeresen megnyugtattva legyen. 'S miután mindezek meg vannak, alávetve a' teljes organisatioig is ezen országot a' magyar ministerium kormányának, a' közelebről egybehivandó nemzeti gyűlésre, a' most erdélyi megyéket is meghíva, a' népképviselők, Királyhágón innen és tul, együtt üljenek Pest-Buda országos teremében.

De hogy mindezekben célt érnünk, kérjük meg jó fejedelmünket: méltóztassék ezen utolsó erdélyi országgyűlésre valóban teljes hatalmu királyi biztossá a' most még két magyar haza szeretett kedvenczét, nádor ő fenségét kinevezni. 'S így aztán a' haza és dynastia érdekében fognak a' határozatok keletkezni, 's ő fensége jóváhagyása által rögtön érvényesekké is válni.

De még itt megállapodunk nem szabad, mert a' haza veszélyben van. A' kedélyeket megnyugtanni, a' körülményeket felhasználni, az eseményeket vezetni, az eredményt biztosítani kell. Hazai kormányunk a' királyi kormányzék Kolozsvarrt, addig is, míg a' magyar ministerium kormánya alá vonulunk, mint egyedül biztos révbe, foglalja el rögtön törvényeink által kijelölt állását, 's megfelelő hivatásának és kötelességének, tegye magát teljesen függetlenné a' bécsi erdélyi cancellariától, mely törvény- és alkotmányon kívül elég rég bitorolja kierőszakolt és bécsesempészett hatalmát; mely hatalom, istenemre mondom, sem jó fejedelmünk, sem hazánk boldogságára irányzott és felhasznált nem vala 's nem az most is. Továbbá megyei életünk levén nemzeti életünk irányadója, 's erre főispánaink és főtiszteink nem kis hatást gyakorolván, mint-hogy kevés kivétellel, ezeknek elvei a' jelen viszonyokból óriásilag felmerült, hazánk jövőjével egybe olvadt elvekkal eddig éles ellentétben állottak, 's noha némelyek közülök most magukat szélkakasoknak vallják is, ezen elvingatagságuk, vagy nem elég szilárdságuk és erélyességök miatt a' kifejtendő alkotmányos szabadságot vagy gátolnák, vagy annak elég garantiátul nem szolgálhatnának, vagy végre az eseményeket okszerűleg felhasználó elég erők nem lehetnének, 's általában legkisebb népszerűséggel sem bírnak — mind ezen főispánok és főtiszték tüstént mozdittassanak el, 's cseréltessenek fel olyanokkal, kiknek elveik tisztasága ismeretes, kik szabadságszeretőknek nem 15-ik martiusról dátálják, 's kik elég népszerűséggel és erélylyel is bírnak, a' veszélyessé válható viszonyok békés utoni vezetése, a' teendők rendezése, és az anyagok előkészítése által, hazánknak és fejedelmünknek becsületes szolgálatot tehetni.

Végül: a' sajtó szabad legyen mint a' gondolat, 's az bár ki legyen, ki azt gátolja, haza 's fejedelem elleni bünt követ el. És mind az, miket itt felhozék, a' megyék és k. kormányzék teendői, ha elég hazaszeretet és erélylyel bírnak, megfelelni kötelességöknek és hivatásuknak. — Az ingadozás ideje lejárt,

szóval: mutassuk meg M.országnak, hogy méltók vagyunk az egyesülésre.

Pálffy János, s. k.

Kolozsvar. Aprilis 8-a ismét ünnep vala városunkban. Nem a' télenség vagy hiu mulatságok, hanem szabadságért, jogegyenlőségért és honegységért nyilvánított lelkesülés 's a' kivivandott szabadság és rend megvédésére testté vált igák ünnepe.

Uraim! Kik azt hittétek, hogy e városban a' mart. 21- 28-i és apr. 3-i lelkesültség tulajagosan mérsékelt hangulata mellett is, csak szalmatüz volt és ellobogott, hogy hamvában a' régi absolutismusnak általunk még le nem rázhatott zsoldosai ismét a' régi minta szerint gázolhassanak — kik talán ezt hittétek 's tanui valátok az apr. 8-i jeleneteknek, csalatkozottatok, ellenkező meggyőződésre kellett térnetök.

Mi a' kedélyek mai napon tapasztalt hangulata után nem kétkedünk kimondani, hogy ha ez ország jogos követeléseit még sokáig, amolyan „még ez évben tartandó országgyűlés“ 's a' nép türelmét, sorsuknak ez országgyűlés általi könnyítése-féle ígéretekkel kísértgetik: nincs földi hatalom, mely e' hont részesévé tegye a' testvérhon azon dicsőségének, miképp átalakulását polgárvér ne fertőzze. 'S mondjátok meg aztán: vajjon a' béke és rend történhető felzavarodása- 's egyéb bé nem látható következményekért, kinek fejére szállhat a' jelen és utókor átka, két hétnek, mely ez idő szerint két századdal ér fel, ily eredménytelen elpazarlásáért?

De szoritkozunk csak az események hü leírására.

Udvarhelyszéknek több mint 30 tagu küldöttsége érkezett meg e' napon városunkba, országgyűlés rögtöni kihirdetését szorgalmazni. Közeledtök hírére a' fiatalok nagy számmal elejökbe sereglett messze a' feleki úton, 's a' találkozási ponton lelkes szavakkal üdvözölték egymást kölcsönösen.

És szeretett véreink, Atilla hős népének e' méltó ivadéka, kebleinknek, a' remény, várakozás és aggodalom hamva alatt csak percekig szunyadó, de korántsem kialudt tüzet új lángra gyulaszták.

A' Biasini-, Pávics- és Csillag-fogadók, hol szállva valának, élénk csoportozásoknak voltak egész nap színhelye.

Mi örömpesve szoritánk jobbot rég nem ölelt kedves barátinkkal, szemünkben könyök csillogtak, de most már nem, mint közelebbi országgyűlések utáni elválásunkkor, a' jog és örökigazság letiprásán keletkezett fájdalom-, hanem egy szebb jövőt mutató, habár mindedig kétes remény örömkönyei.

Kormányzó ő nmgá apr. 9-e tizenkettőfél órájára tüzte ki az időt a' küldöttség elfogadására.

Szombaton délután, a' rendületlen jellemű honfi ifj. gr. Bethlen Jánosnál, ki épp e' napon érkezett vissza Pozsonyból, hová az unio szent ügyében ment volt fel, a' küldöttség tagjain kívül sokunknak, kik helytt lakunk, jelenlétében, nyílt tanácskozomány folyt a' teendők felett.

Mikor e' sorokat írjuk, még nem tudjuk a' küldöttség eljárásának eredményét. De ugy hisszük, ez döntő sulyt kell hogy vessen hazánk sorsának mérlegébe.

Pálffy János és Keller János felfejték a'

törvényhatóságuk kebelébeni dolgok jelenlegi állapotát. Az izgatottság egy oly népes, tiszta magyar ajku és oly nép lakta törvényhatóságban, melynek elvesztett jogaiért sajnó fájdalmát sem az idő, sem a' bureaucratia lassan öltö mérge nem bírta eltomplitni, az izgatottság, mondák, ott rendkívüli. Csak a' nép bizalmát bíró férfiak nyugasztaló befolyásának tulajdonítható, hogy még eddig tettleges kitörések nem voltak. Ámde a' nép, izgatott állapotában, oly gyulékony anyag, mely gonosz kezekről is könnyen tüzet kapván, pusztító tűzvészre idézhet elő. Példákat hozának fel: vannak, így szólottak, emberek, kik egy pár hét előtt részint közönyös szerepet játszva, sem mellettünk, sem ellenünk, részint mint a' bureaucratia zsoldosai, élethatalmát ellenünk vívtak, 's most már a' dolgok fordultával oly tulságos forradalmiak, miképen nekünk kell mérséklő szerepet vinni könnyen veszélyt kelthető törekvéseikkel szemben. Felhozák, miként b. Apor György, a' bécsi tanácsosnak fia, gr. Haller József és Szombathalvi, Udvarhelyszék volt követe, részint nyílt helyen, szabad ég alatt, népezrek körében tartott közgyűlés, részint népes tanácskozások, népgyűlések alkalmával, ilyen indítványokkal léptek fel: foglaljuk el a' bányákat, sóaknákat, mert azok a' nemzet tulajdonai, ne engedjük, hogy a' belölők folyó pénzt, e' zavarok közepette Bécsbe csempésszék; az adót fizessük ugyan meg, de ne hagyjuk, hogy a' bukott kormány eddigi céljaira fordítsa; a' székely katonasággal tétessük le a' fegyvert 'stb. Sőt Apor György annyira ment, hogy egy utána indult néptömeget által kikiáltatta magát királybíróvá. Mindezen törekvések életbeléptetését a' jó ügy régi embereinek sikerült csak legalább egy ideig feltartóztatni. Egy ideig, mondák: mert ha ők kitűzött országgyűlést nem visznek Udvarhelyszékbe, jobb lesz talán haza sem menniök, miután ott a' béke és rend egy pillanatig sincs tovább biztosítva.

De ők nem csak keblől szempontról indulnak ki; ők az egész ország nyugalmát, jóllétét is keblökön hordják, 's e' tekintetben nem tartják diksekvésnek kimondani, miként a' székely nemzet, melynek e' hon sorsdöntő perczében, a' historia tanúsítása szerint, nem utolsó szerep jutott, 's mely most is, úgy nemzetisége-, mint szabadságérzeténél fogva nevezetes tényezője átalakulásunknak, — különös figyelmet érdemel.

A' székelyföldön, jegyzék meg többi közt, furesa hírek szárnyálnak. Ott azt beszélik, hogy némely nagy urak Kolozsvárt csak szinből barátai az uniónak, 's e' hirt a' Kolozsvárt eddig történt demonstratiosdik alig ha némi részben nem valószínűsítják.

Ők a' kormányzó 's a' kormányzók indolens késedelmeskedésével nincsenek megelégedve. Azon férfittól, mondák, kit e' hon bizalma oly szép remények közepette emelt a' kormányzói polczra, megvárhatta a' nemzet, hogy miután a' bureaucratia korhadat falai Bécsben összeomlottak, emancipálja magát és a' kormányzók azon törvényellenes állásból, miszerint a' kormányzók csak kiadó hivatala volt a' cancellaria parancsainak, a' helyett, hogy megfordítva lett volna.

És ezt annyival fájdalmasabban veszik, mert köztudomás szerint éppen ma érkezett ide Bécsből leirat, mely oda látszik mutatni, hogy azon urak ott fen, miután fejök és derekuk le is van csapva, még mindig élni akarnak, 's elég önzök lesznek, e' silány életök tovább tetgetéséért mindent elpróbálni, habár e' hon feláldozásával is. (Veszzenek! hangzott minden ajakról.)

Bethlen Jánosék és Zeyk József a' kormányzó mentésére emelték szavukat. Előadták, hogy habár nem helyeslik ő nmlga késedelmeskedését, figyelemmel kell lenniök,

miként egy oly férfi, ki azon időben, mikor hazánk 's az egész birodalom a' bureaucratia igája alatt nyögött is, soha sem aljasította magát vakeszközévé, ki velünk érzett, a' mit lehetett, velünk tett, egy ily férfi tőlünk kiméletet, gyámolítást, nem népszerűtlenséget érdemel. A' mi már a' küldöttség azon célját illeti, miszerint okvetlen kitűzött országgyűléssel szándékoznak csak haza menni, előadák, hogy leérkezvén a' leirat, mely azt tartja, hogy országgyűlés még ez évben lesz 's a' nép kedvezőbb engedményekre számolhat a' mult országgyűlésen hozotturbérel, a' kormányzó nyilváníttotta, hogy ha majus 29-re nem lesz kitűzve az országgyűlés (sokan: késő, késő!) ő nmlga megszünik kormányzó lenni: vajjon eszélyes lesz-e minden nyomtatékot ez alternatíva felállítására használni: vagy hamarábbi országgyűlés, vagy a' kormányzó lemondása?

Udvarhelyszéki barátink ezekre megjegyzék, hogy kormányzó ő nmlga érdemeit méltányolják, népszerűségét még eddig megóva hiszik 's még most sem késő, hogy a' körülmények parancsolta' erélyes lépést tette, e' honnak imádott emberévé legyen. De ők megvallják, szörnyen csalatkoznak ő nmlgában, ha a' felállított alternatíva esetére legkisebb is habozna a' választással. Hiszen, mondák, kormányozni csendes időben, mikor a' dolgok a' szokott schlendirianban folynak, könnyű: a' kormányzói bölcsesség viharos időben tünik ki. Aztán az országgyűlés önhatalmábóli hirdetése miatt, minő kedvetlen következményektől tarthat ő nmlga? Talán egy pirongatás a' cancellariától? Már ezt, mondák mindnyájan, még erélyesebben kellene vizonoznia; a' cancellariát a' törvény korlátai közé utasítván. Vagy talán ő felségétől? Ezt ugyan nehezen hiszik; de ha így történék is, egy nemzet örök halálja 's szeretetéért ez igen kicsi áldozat.

Hasonló értelmű nyilatkozatok után abban lőn megállapodás, miszerint id. Bethlen János és Zeyk József vasárnap reggel, a' küldöttség felmenetele előtt értekezni fognak a' kormányzóval 's az udvarhelyszéki körülményeket elősorolván, megkísértendik ő nmlgának végelhatározását kitudni. 'S a' további teendők ezen eljárástól lőnek felfüggesztve.

Napjainkban, mondák az udvarhelyiek, nagy szerepet játszik e' két szó: „már késő.” Intézkedjünk úgy, hogy ha lehet ne mondják ki Erdélyben is.

Most harminczan jöttünk országgyűlésért, jegyzék meg egy székely atyafi, de ha nem kapunk, eljövünk mi 30 ezeren is.

Ez alatt este hét óra felé az utczákon nép kezdett csoportozni. Farkas' utczában, hol az ifjuság össze volt gyűlve, faklyákat gyujtanak 's elhatározzák, hogy a' székely küldöttségnek üdvözlésére mennek 's holnap ha szükség lesz reá, hozzájuk is csatlakoznak. Mig e' foly, megérkezik a' magyar katonaezred zenekara, éljennel fogadja a' tömeg... Unio 's országgyűlés feliratu zászlókat hoznak, megzendül a' rákóczi-induló 's a' tömeg indulni kezd Középutcza felé. A' piaczon a' Jósika ház előtt leeresztik a' zászlókat és békétlen, baljóslatu moraj zug. A' Biasini vendéglője előtti tért, hol a' küldöttség szállásol, roppant népség lepi el 's a' faklyás menet megáll. „Éljen a' székely nemzet, unio, országgyűlés” harsog mindenütt. Azonban a' küldöttség még mind a' conferentiában van..... a' nép követeket küld utánok. Ez alatt folytonos zaj, éljenzése az ellenzéknek, unio 's országgyűlés kiabálás. A' székely küldöttség megérkezik, iszonyu éljenzéssel kísérik a' kapuhoz.

Ekkor a' tömegből Gyula y egy székere áll 's üdvözi a' küldöttséget. Elmondja, hogy Buda tornyán már fel van tűzve a' szabadság szentelt zászlója; ő Buda várában az átkos 's még bukásában is gyalázatos bureaucratia sirja felett a' szabad magyar nemzet menydörgése harsog. És Erdély még hallgat, sohajt vagy legfeljebb könyörög. Erdély ki Rákóczi

szülte, Erdélyt kinek szétéptet, szabadság leveleinek rongyai ártatlanul ontott vércseppekint kiáltanak égre, Erdély, ki egy átkos rendszer nyomásain kívül még egy mindenható család vas pálczája alatt is nyög (roppant zaj: veszzenek a' hazaárulók!) Továbbá megemlité, hogy Európa majd minden népe engedményeket nyert; körülünk mindenütt örömharsogás és gunymosoly, mert mi csak könyörögünk vagy legfeljebb zúgunk, mint a' villám nélküli felhő, nekünk még most is dőlős ukázokat küldenek Bécsből a' fondor tanácsosok, kik nem engedik szeretett királyunk elébe jutni, tronja erősítésére célzó ohajtásunk, szeretettünk. (Éljen a' király! veszzenek a' hazaárulók!) De az istenigazságos, de Erdély nem fogja elfeledni, hogy élete van koczkán 's a' türelemnek is határa van, 's követelni fogja szabadságát mindazon eszközökkel, melyekre csak az örült politika kényszeríti. (Igen, igen... zaj. Ezért üdvözlünk mi titeket székely nemzet küldöttei, kik szabadságunk vagy más szókkal az unio, 's hogy ez minél hamarabb megtörténjék, az országgyűlés rögtön megtartása ügyében a' legerélyesebben akartok fellépni; (Roppant éljenzés) üdvözlünk az ifjuság nevében, melyet utcai söpredéknek nevezett a' bérjak végrángatózása (veszzen a' Mult és Jelen!) üdvözlünk a' nép nevében, kinek szenvedését végkép megakarjátok szüntetni. (Éljen a' nép, éljen a' székelység!) Ezek után még sokat beszélt a' szép székelyföldről, hős népéről, fölemlité a' multat, elnyomatásukat 's üdvözi halálbóli föltámadásuk nagy napját. Végre felkiáltott:

Megesküsünk itten élet és halálra,

Hogy szabad és egy lesz a' magyar hazája.

Megesküsünk dörgé a' tömeg; majd kiáltozá halljuk Pálfi, Berzenczeit.

Előbb Pálfi állott fel 's körül belől így szólott: Nekem azt mondák a' vidéken, hogy Kolozsvárt csend van 's nincs lelkesülés. Igen örvendek, hogy nem úgy találom azt, igen örvendek, hogy az ifjuság a' szabadság szent nevére lelkesül. Éljen az ifjuság! (Roppant tetszés.) Ezután megemlité, hogy nagy baj volt eddig az ifjuság kevés energiája 's ez volt az ok, hogy mint férfiak tespedők lőnek; de most másképp van 's ez biztos kilátás jövőre. Továbbá sokáig és szépen beszélt folytonos tetszésriadás közt az unióról, egyesülésről osztályok, hitfelekezetek és pártok közt. Nem akarok pártviszályt, megjegyzék, mindazonáltal o vakodjunk azoktól, kik csak martius 15. óta lettek hazafiakká, 's a' nemzeti rózsát csak titkos céljaik eltakarására tűzték fel. (Veszzenek! ordítá a' tömeg.) Mi Udvarhelyszék küldöttei vagyunk 's jöttünk, hogy felséges fejedelmünk itteni törvényes kormányától, mert a' bécsi csak bitorolja a' hatalmat, (veszzen a' cancellár!) rögtöni országgyűlést kérjünk (iszonyu éljen) hogy az unio megtörténhessék (éljen az unio!) Mi bizunk, hogy igazságos kívánatunk megadatik. (közbe kiáltják: meg kell.) A' roppant tetszészaj közt nem vehettünk ki minden szót. A' többek közt még ezeket mondá: A' székely nemzet minden sérelme meg lesz szüntetve, mert mindnyájan hordozni fogjuk a' terheket. (Éljen a' közteherviselés!) A' szász nemzet csak örvendhet az uniónak, mert az új magyar alkotmányban, mi az ő municipalis szerkezetökben jó, meg lesz. Végre intő kérelemmel fejezte bé beszédét: ő valamint nem volt barátja a' rendnek a' szabadság rovására, úgy a' rendtelenség és erőszakosságnak sem barátja, mely gátolhatná az eredményt: azért ne kövessük el semmi erőszakos lépést, mig a' törvényes mezőn maradhatunk, de ha a' végsőre kényszerítnek, legyünk készen mindenre. (Készen vagyunk, zugá a' tömeg 's leirhatlan tetszés zaj közt szált le Pálfi a' székről.)

Halljuk Berzenczeit, a' nép emberét, kiálták. Most Berzenczei állott fel 's dörgő hangon, lelkesült arczczal kezdé szónokolni. Midőn a' mult országgyűlés után e' haza jövendője felől kétségbeesve hagyam el e' várost, csak

az ifjuság jó érzését vivém el magammal viszaszalom most midőn visszatértem, az ifjuság lelkesülése viszont még inkább felgyúlasztja reményeim. (Éljen! örömríadás. Tovább roppant zaj, 's ingerült tetszés, zugás közt hosszasan beszélt a' dolgok jobbra fordulásáról 's teendőinkről, 's a' bécsi cancellaria legközelebbi, a' dolgokat végletekre kényszerítő lépéséről.) Nekünk még most is azt izenték, folytatá, hogy ez évben valamikor országgyűlést tartanak (le a' cancellárral!) ezek az emberek szeretett fejedelmünk szent tekintélyével takaróztatva, fel akarják lázítani e' fejedelméhez hű népet, hogy a' zavarosban halászsának 's újra felépítsék gyűlölt, átkozott zsarnokságuk. (Vesszenek!) De nem fog sikerülni. Mi eljöttünk rögtöni országgyűlést kérni, hogy legyen unio, szabadság az elnyomott országban (rögtöni országgyűlést!) Megfogják adni, meg kell, vagy magokra veszik a' felelőséget azon szerencsétlen és véres következményekért, melyektől mentsen a' magyarok istene. (Éljen!) Lehetlen leírni azon lelkesültséget, mely ezen 's a' többi, általunk hirtelen le nem jegyezhetett szavakat követte. Miután Berzenzei bévézge beszédét, a' tömeg nem akart távozni, folytonosan zugott 's éltette a' székely küldöttséget. „Halljuk, halljuk“ kiáltják kevés szünet után, 's egy ifju ember föláll, kezében nagy halmaz Mult és Jelen, 's így kezd szólani: Na te Mult és Jelen! azért, mivel te multadban és jelenedben az urnak szentét, a' szabadágot háborítottad és háborított; és azért, hogy jövődre nézve reszkess: égjen meg tégedet e' tűz; égje meg a' te szerkesztődöt, égje meg azt, a' ki őt évenként két ezer pengővel díjazta; vesszenek mindazok, a' kik benned hittek és hisznek, vesszen a' bureaucratia, a' melynek te organuma voltál és vagy. Amen. És a' tömeg örömlármája, heves megjegyzései közt a' tűzre hányja. Folytonos „Éljen az unio, székelység, országgyűlés, le a' Józsiákkal“ kiabálások közt oszlik el a' tömeg. Farkasutczában egy ifju beszédet tart 's megköszöni a' zenekarnak, hogy díj nélkül vett részt a' fáklyás menetben. „Éljen a' magyar katonaság“ kiáltja a' tömeg 's megzendül a' Rákócziinduló. A' tömeg rendháborítás nélkül oszlott el, csak a' Mult és Jelen szerkesztője ablakait verte bé. Ez minden esetre nem helyesítható, különben is kár a' főiskolának költséget okozni. Azon éjjel a' Biasini vendéglője tele volt emberekkel 's lelkes pohárköszöntések 's szavakok mondatok. A' zenekart Domzsa György polgártársunk azután megvendéglé. A' Mult és Jelen szerkesztője azon éjjel Bécsbe utazott. A' kedélyek szokatlan ingerültségben vannak.

Vasárnap apr. 9-én a' székely küldöttség kormányzó, országos elnök, cancellár önmaguknál, 's a' korm. tanácsosok mindegyikénél jártak az ország jogos kívánatának pártolását kérni. Mindenütt roppant számu, lelkesült tömeg nemzeti lobogókkal kísérete; 's majd mindenütt a' legbiztosabb ígéretek nyerék. A' Józsiák háza előtt a' lobogók nyeleikkel fordultak fölfelé.

Este ifj. gr. Bethlen Jánosnál sonkázás; lelkes pohárköszöntések; a' következő nap eredménye iránti aggodalom mégis hatalmat látzott gyakorolni a' kedélyekre.

Április 10-én roppant számu nép a' kormányzó udvarán „országgyűlést“ kiáltozta.

Tizenegyház b. Kemény Ferencz orsz. elnök, gr. Degenfeld Otto és Szabó Lajos korm. tanácsosok lejönnek az udvarra és jelentik, miszerint

a' kir. korm. szék megbizta kormányzó önmagát, hogy törvényadta jogánál fogva folyó évi majus 29-re országgyűlést hirdessen.

Meg kell röviden emlitenünk, hogy a' polgári őrsereg létesülése iránt hovatovább nagyobb részvét mutatkozik.

Apr. 8-án négy század alakult, 's választá meg tiszteit.

Rendkívüli ingerültséget keltett azon hír, mintha a' városban levő fegyvereket a' katonaság titkon kicsempészne. A' kaszárnya és katonai raktárak megrohanásáról kezdtek beszélni. Végre a' főbíró vezetése alatt bizottság alakult, mely egy katonai parancsnokkal a' katonai raktárakat mind megvizsgálta. Mint tudjuk, csak 174 darab fegyvert talált.

Országgyűlés. A' két hon egyesülése tárgyában az alsóház következő törvényjavaslatot alkotta:

Törvényjavaslat Magyarország és Erdély törvényhozási egyesüléséről. A' két magyar haza egygyé alakulásának eszközésére nézve a' törvényhozó test egyesítése levén a' legelső teendő: addig is, míg a' két testvér magyar hon teljes egyesülése megtörténhetnék, Erdélynek Magyarország legközelebbi országgyűléseni részvéte iránt határozatlik. 1. §. Az erdélyi királyi hivatalosok a' főrendi táblán szavazattal bírandnak, kivéven a' kir. kormányzó 's királyi tábla tagjait, és a' katonákat. 2. §. Erdély, a' visszacsatolt részeket oda nem értve, a' legközelebbi egyesült országgyűlésre 66 követet küldhet. 3. §. Ezen követeknek az erdélyi hatóságok közti felosztása, 's ez országgyűlés t. törvényzékének rendelete szerinti megválasztása iránt az erdélyi országgyűlés fog intézkedni. 4. §. Jelen t. cz. fenebbi §§-sai csak azon esetben lépnek életbe, ha azokat Erdélyország is elfogadja. 5. §. A' felelős ministeriumnak kötelességévé tétetik, hogy minden kitalható törvényes eszközöket felhasználva 's magát úgy a' végett a' mult erdélyi országgyűlésről kinevezett bizottmánylyal, mint szintén az Erdélyben közelebb összehívandó országgyűléssel érintkezésbe téve: az egyesülés teljes végrehajtására szükséges lépéseket megtegye, 's e' tárgyban kimerítő törvényjavaslatokat terjesszen a' legközelebbi hongyűlés elébe; vezérelvül mondatvan ki e' tekintetben, miszerint: 6. §. Magyarhon Erdély mindazon külön törvényeit és szabadságait, melyek a' mellett, hogy a' szorosabb egyesülést nem akadályozzák, a' nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvezők, sértetlenül fentartani, 's elfogadni kész. 7. §. A' testvér két magyar hon egyesítésére a' sarkalapzatnak e' törvény szerinti letétele Magyarországnak Erdélynek testvéri kezeibe fekteti.

A' förr. apr. 3-kán tárgyalván e' törvényjavaslatot, belőle csak az 5- és 6-dik §§-at kívánták megtartani.

Apr. 2-kán kelt kir. leiratnál fogva ő felsége az országgyűlés bérekesztésére apr. 10-t méltóztatott kitézni.

Az alsóház civillistáln, t. i. a' kir. udvar fentartására és diplomatiai költségekre, leendő beszámítás fejében, három millió p. ftot ajánlott.

Belsőszólok. April. 3-kán közgyűlésünk volt főbírói elnöklet alatt. Főispánunk nincs, 's mostani körülmények közt a' közvélemény nem is kíván főispánt az unio véghezmenteig. Addig is, míg e' gyűlés részleteit az olvasó közönség elébe adnám, helyén látom közleni a' korm. székhez intézett 's küldöttség által a' főkormányzóhoz beküldött feliratot, mely itt következik:

„A' század és nemzetek elébe az ezek keblökben fogantatni, és a' közvélemény által nyilvánulni szokott közszellemnek uralkodó elvei csak rendesen, de a' világtörténeti rohanó viharos események már rendkívülieg is tűznek oly irányt, mely amazoknak jövőjét feltartóztatlanul határozza el; és egy ilyes irányra nézve e' napokban a' közvélemény Európa szerte valahára tisztán, nagyszerűen és hatalommal nyilatkozott; sőt ki van számunkra is tűzve az, melyet, ha hazánk dicsét, üdvét, virultát és saját magunk további fenmaradását szívünkben hordozzuk, multhatlanul követni tartozunk. A' jövendő Isten kezében van; a' szükség nyomasztólág érezteti magát, 's mi csak anynyit

tudunk, de ezt már tisztán tudjuk, hogy annak kielégítésével egyik rész sem késhtetik avagy csak pillanatra is többé, ha saját énjét merészen veszélyeztetni nem akarja; mi pedig minden esetre korunk drága perczeit hasznátlanul enyészni nem hagyhatjuk, 's ha a' szabadságnak az a' legtisztább fogalma, midőn azt tehetjük, mit akarnunk kell, ugy a' jelen idő komoly intését is tartozó kötelességünk szerint csak ugy és akkor értettük meg tisztán és kellőleg, ha most egyesült erővel azt akarjuk, mit tennünk kell.

Erdély az elválás percétől óta önálló, független nem volt, mert nem lehetett soha! még akkor sem, midőn egy két fejedelmünk egyénisége Európának némi figyelmét, azonban ekkor is csak nagyobb hatalomra szolgálilag támaszkodva, térthette hazánkra; később még kevésbé. Mi a' kifejlődhetés és alkotmányos irányban haladhatás szükséges kellékeitől hová tovább jobban és jobban estünk el; minden csak lassu sorvadásnak indult, sem üdv, sem remény ily állásban számunkra nem látszott többé csillámlani, 's csak önerőtlenységünkben, anyagi és szellemi gyengeségünk érzetében vég enyésztetünknek néztünk elébe. És ennyire és nem több mind az, mit három százados sanyaru reminiscenciákból tanulságul meritenünk lehet.

Az azonban mellőzzük a' mult keserveit, az égnék szint oly szükséges adománya a' feledés, minő az emlékezet. Előttünk most egy oly jelen áll, melyben jövendönket a' multból meritett tapasztalás után kell elintéznünk. Tul estünk már azon, hogy a' testvérhonnai egyesülés hasznait, szükségait rendszeresen fejtegetnünk kellene. Szabadon és nyiltan vallhatják azt most még azok is, kiknek eddig csak bensőleg éreznők vala módjok; akaratunk többé ingadozhatlan tiszta és határozott, ennek célja előttünk világos, eredményei kétségtelenek; a' két testvérhonnak, nemzetiségünknek, az uralkodó felleges háznak és öszszes álladalomnak legfontosabb érdekei ezt egyiránt megkívánják. A' magyarnak Európa mivellet nemzeti között illő helyre, kellő rangra és tekintélyre szük ég vergődnie, ha végkép veszni nem akar.

A' testvérhaza már is biztosított nagyszerű alkotmányos kifejlődésnek indult, csak reményteljes szép jövendonek nézhet elébe ugy kiváltságos mint eddigi kiváltságtalan osztálya; és mi mind ennek az egy unio által azonnal részeseivé lehetünk, sőt feltétlenül kívánunk is lenni. Minden esetre pedig az ő sorsa, legyen az élete bár, vagy halála, egyaránt a' miénk is, ez tárgyazza létünk teljes lényegét, 's midőn az egyesülés eszméje a' testvérhonnban a' további solidaritas szempontjából tekintve, legfeljebb csak a' hasznosságának, akkor már reánk nézve az a' valóságos életnek kérdésévé vált; azon egyedüli emeltyű ez, mely által mind eddigi bilincseinket teljesen lerázhatjuk, mind pedig lételünket ezen túlra biztosíthatjuk. E' varázsszót tehát mi rendületlen buzgalom és epekedés telt kebellet hangoztatjuk most, és fogjuk ezenneli eskünkkel harsogtatni, valamig ez ige testté válandik.

Áthátva azért ns megyéneknek szabad polgáiraival mai napon egyesült rendeik ez igének erejétől, egy pillanatra sem késhtenek nem csak ez iránti forró ohajtásuk és vágyuk kijelentetésére, de sőt annak a' lehetőleg hová hamarábbi létesítésére nézve, a' még hatalmukban álló intézkedéseket részükről is megtenni, 's megtételeket a' n. mélt. fő k. szék előtt is hathatósan szorgalmazni. 'S mivel fels. fejedelmünk iránti tántoríthatlan hűségünket, honszerelmünkkel és az események hatalmával egy füzérbe kötve, buzgóságunkban szüntogy mint aggodalminkban, a' kellő törvényszerű határt meg csak lehet átlépni nem kívánjuk, ahozképest még ezuttal, a' szabadság és jó rend igényeinek egyedül megfelelő országgyűlés rögtönös egybehívátása kieszközlését látjuk legelső és halaszthatatlan teendőnek, mely ha bár mi okból, nézetből avagy számi-

tásból mentől inkább halasztatik, anynyival kevésbé fogja az hová tovább az események vezérlését kezében megtarthatni, 's a' kitörhető viharok romboló árja, a' haza egyetemes polgárainak az alkotmányos ut-módoni kiengesztelésére vezérelhető, előzékeny teljesíthetés leg-tisztább ösztönét és szándékát is később magával elsodorhatja.

'S ép ezért másfelől midőn minden egyes polgárnak országoló szabadságát a' közbátorság vagy legalább bátorsága iránti megnyugvása teszi, hogy a' hon nyugalma, a' személy- és vagyoni-bátortól fertőzött kezek fel ne düljék, ezt is csak az országos gyűléstől várhatni leg-hatályosabban. Ime tehát kétszeres nagyszerű ok vezérel bennünket e' tisztelet- és bizodalomteltjes kérésünk feltételére. Méltóztassék azért minden hatalmában és erejében álló módokat arra használni fel, hogy országos teremünk ajtai késedelem nélkül megnyiljanak. Mi minden esetre a' felelet terhét Isten és ember előtt magunkról azokra hárítjuk ezennel, kik e' részben bűnös tévovázást, vagy tévleséget tanúsítandnak.

Különbön pedig addig is, míg a' közcsemd és bátorság érdekében országos intézkedés tételhetnék, tisztelettel kérjük a' n.mélt. f. k. széket, hogy a' maga részéről előlegesen is e' részben hatályosan és kielégítőleg anynyival inkább rendelkezni, mivel még azon kevés katonaság is, mely rendszeren e' ns megyében szokott tanyázni, jelenben az országba elrendeléséhez képest szét küldetve van; és végezetre az e' hazabeli sajtókat merőben és egészen a' testvérhonbeli szabad állásba tételleg helyheztenni méltóztassék.

Kik egyébiránt 'sat.

KÜLFÖLD.

Némethon. Poroszország A' berlini események után mart. 19-én történt oly dolgot említnek a' hirlapok, miszerint egy hajszalon függött akkor a' királyi trónja, 's hogy ő is nem kényszerült a' Filep Lajos utján Londonba utazni. Azon nap délután a' polgárok az elestek, többnyire fiatalok holttesteit myrtusok és zászlókkal díszítve, 's tántogó mély sebeiket fölfedezve, eltakarítandók, megállapodtak a' királyi lak előtt. A' földült város tekintete 's a' gyászdalok nyögdecselése által elkeseredve kiáltották és addig kiáltották a' királyt, míg végre a' király sapkás fővel a' királyné oldala mellett megjelent. Le a' sapkával kiálták mindenfelől, 's rögtön teljesült e' parancsa a' népnek. Oly rémitő volt ezen pillanatban a' nép fájdalma, hogy ha ekkor a' király az utcán volt volna, isten tudja mi történik vele. A' király érezte a' pillanat fontosságát, szólt 's azon nevetségre méltó mentéssel élt, hogy a' katonák félreértésből löttek. Bámulatos félreértés, mely 14 egész óráig tart. A' katonák tán még 19-én sem mozdultak volna ki a' városból, hanem a' polgárság által a' harcizás alatt elfogott Möllendorff tábornokot mellére szegzett

pisztolylyal kényszerítették, hogy a' királyhoz írjon, 's kérje a' katonaság eltávoztatását. Ezuttal megizenték a' királynak, hogy ha még csak egy lövés esik, tüstént agyon lövik. Erre a' király a' katonaságot visszavonta-

A' király megakarja mutatni Európának, és sogorának, hogy azt a' berlini ringyongyot, mit népnek neveznek, ránczba szedi egy pár szuronnyal. De bámultára tapasztalá a' csalhatlan király, hogy most az egyszer csalódott, hogy a' ringyongy puha nép bajnokká volt képes változni egy perc alatt; 's hogy ha nem is feje, de koronájába kerülhet a' dolog. Mikint engesztelje meg a' hiéna szívi apa lángveszszóvel sújtolt gyerekeit? Csemegét és zörgettyűt neki! — gondolta. A' szabadság és engedmények egész csemege tárat kiöntötte, mindent a' mit hiv népe kívánt, vagy kívánni képes volt, megadott, a' lengyel foglyokat szabadon bocsáttatta, 's még ő maga személyesen emelt sapkát a' poseni felségsértők fejének. Posennek nemcsak minden tőle kitelhető javadalmat, de még Posen 's ez által Lengyelhon föltámadása felől is egy parányi reményt adott. De adott ám megaranypilezett zörgettyűt a' jó népatya siró lelkendező gyerekének: fővárosi rangot, fényt, és hasznat a' nagy Németországban — vagy is két proclamatiói fátyolképében megmutatta, hogy neki szükségképpen Némethon vezetőjének — királyának — vagy császárjának 's Berlinnek fővárossá kell lenni. 'S a' részint elcsábított, részint elámitott, megvakított nép éljent kiáltott királyában ön-magának. Szóval a' koronás Bosconak sikerült az elkeseredett nép figyelmét saját fájdalomról idegen tárgyra vonni; de a' multat egy perc alatt elfeledtetni? — ismét csalatkozik a' bölcs király — az nem fog sikerülni. Igértük volt a' Wiener Zeitungnak a' két berlini proclamationa tett oly gunyos mint kcsere észrevételeit közleni. De már fölölegessé vált ezeknek közlése, most midőn egész Némethon keserű guny sőt nevetéssel válaszol a' hires proclamatiókra; midőn a' hirlapok tömve a' népgyilkolás díjával császári koronát nem leső, hanem követelő királyra kimondott anathemákkal; midőn még eddig csak Braunschweig mosolygott a' jövődő berlini császár felé, kis München piacán in effigie megégették. Fog majd választani Frankfurtban már is öszszegyült képviselői által egész Némethon magának főt, de a' berlini királyt bajosan, hanem ha fivérei közül valamelyiket. A' hirlapok kezdik javasolni a' királynak, hogy menjen Londonba, hová nem sokára Metternich hg is meg fog érkezni, hol Filep Lajossal hárman a' három bölcs kényelmes conferentiákban megvitathassák miként nem kellett volna uralkodni, 's az érdekes tanácskozás eredményét közöljék a' világgal.

A' belföld által megszorított külföld a' tenger közlendők közül ezuttal csak a' következőket közölheti:

A' Sz. István egyháza tornyán a' németországi vörös, arany, fekete színű zászló lobog. Bécsből Montecucollit Milanoba, 's Radeczky fővezérhez küldötték a' kieszközlendő béke feltételeivel. Csak el ne késett volna.

Vicenzából az ausztriai sergek d'Aspre vezérlete alatt kitakarodtak.

Bresciát Schwarzenberg hg. oda hagyta.

A' 40,000 fő piemonti had egy része a' lombardiai szélvárosokat foglalta el, más része Milanoba megérkezett. Hir szerint Milano követeket indított Turinoba, kik Alberto királynak a' lombard-velencei koronát ajánlják.

Modenába 's Parmába toscanai 's bolognai sergek szállottak. Fivizzano viszont Toscanához csatlakozott.

Rómában az ausztriai követ lakáról az ausztriai czimert a' nép letépte.

Posenben a' lengyel bizottmány a' német hatóság alól tettelesen emancipálta magát. Minden lengyel nemzeti kokárdát hord. A' lengyel faj a' németet már zaklatni kezdte vala, de német-lengyel őrség alakult a' németek védelmezése végett.

Az orosz császár — kinek haláláról költ hirt a' Hiradó is közölte volt — nem testi, csak erkölcsi halállal halt meg, az az, elvesztette egykori befolyását Némethonra. Az egész Némethon az orosz barátság ellen nyilatkozott; a' kormányoknak beadott petitiók egyik pontja ez: egész nemzetestől felkelünk a' megtámadók ellen, de Oroszország segélye nélkül.

Az orosz császárt a' testi halál is megközelítette volt, mert egy rásütött fegyver golyója a' császár kalapját átlukasztotta — mint mondják. Warsóban mozgásnak kell lenni, mert Paskevits helytartó megparancsolta, hogy csoportozni, gyülekezni ne merészljen a' nép, még tüzoltásra sem.

A' hannoveri király maholnap ultra-liberalissá válik. A' dániai király által hadal fenyegetett Schleswig-Holstein segítségére már segédsergét meg is indította; midőn a' porosz király csak igérte.

Svédhonban a' régi hamis képviselaten alapuló alkotmány toldozása-, foltozásában fáradozó alkotm. bizottmány meghatározta, egy uttal merőben új, 's az idő szellemével és igazsággal egyező alkotmányt csinálni.

Legujabb. Egy megyét kísértünk aggodalommal, hogy nem fogja megérteni e' kor szavát. Aggodalmunk, hálá istennek nem valósult. Tordamegyében apr. 10-én az unio föltétlenül, közteherviselés és urbéri viszonyok megszüntetése, legkisebb ellenmondás nélkül elfogadtattak. A' követek meg vannak választva: b. Bánfy János és ifj. b. Kemény György.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 347-ik számához aprilis 11-én 1848.

Eladó orgona.

(1) Egy négy oktávás, 's hat változatos új izlésű, nagyszerű orgona az ovárban 230 szám alatt Konnerth Mártonnál eladó. (3)

(3) A' külső ref. templom háta megett egy veteményes és gyümölcsös kert van el-vagy kiadó. A' tudni szándékozó jelentse magát belső király-utcában 41 szám alatt. (3)

Hágo mének.

3) Nemes Tordamegye alsó kerületében Gerenden mlgos grof Kemény Sámuel ur udvarában folyó év tavaszán hágni fognak a' következő mének:

1) OSSIÁN angol televér, megypej, apja Champion, anyja 11ba 16 markos, ménbér 5% arany.

2) DEASPASCH ½ vér angol faj, magyaró-pej; 15% marok; ménbér 5 pengő forint.

3) CORVIN magyar faj, világos-pej, 16 marok, ménbér 8 pengő forint.
4) DITTO Deaspasch félvér-től való, világospej, 15 marok; ménbér 5 pengő forint.

3) Nemes Tordamegye alsó kerületében, a' gerendi uradalomhoz tartozó Kecze nevű helységben, a' mlgos birtokosság, az ottan évenként u. m. május 2-án, június 27-én és szeptember 1-ső napján tartatni szokott országos vásárokkal, azt

megelőzőleg, szarvasmarha- és juh-vásárt is szándékozván életbe léptetni, szükséges tudásul közhirre tétetik. (4)

Eladó Bor.

2) 1841-beli ELADÓ BOROK találtak, melyek a' magok valóóságokban vannak. Bővebb értesítést vehetni Kolozsvárta' nagy hid mellett 121 szám alatt. (3)

Szerkeszti és saját betűivel nyomatja Méhes Sámuel.